Kilenczedik évfolyam. 275-ik szám. Kolozsvártt, 1879. kedd deczember 2.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak.
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Volgler (Vallfisch gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod. Budapesten Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Fő 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Egy kis őszinteség.

(Sr.) Az ellenzék egy ujabb jelszóra tett szert; ez a Kossuth politikája természetes jogosultságának, kikerülhetlenségének hirdetése. Még a szélsőbal részéről érthető ez igy, a hogy, bár ennek részéről sem teljesen. Mert e párt azzal dicsekszik ugyan, hogy a Kossuth által hirdetett politikának képviselője a hazában; hogy őt tekinti pártvezérének is; de ha az ember eszibe juttatja, hogy Kossuth politikai hitelvének sarkelve az, hogy az osztrák és magyar korona nem fér össze, és várja, hogy a szél lefujja az osztrák koronát uralkodónk fejéről; nem hisszük, hogy ezt a nézetet, ezt az elvet határozottan kifejezni, követelni és az országgyülésen érvényesiteni a szélbal jónak és tanácsosnak látta. Mikor tehát Kossuth is csak annyit ir még a szélbalról is, hogy hozzá legközelebb álló párttöredék; nem hisszük, hogy el lehetne fogadni azt a tételt, hogy a szélbal Kossuth politikáját képviseli a hazában — legalább nyiltan minden követelésében és következményében, ezt még senki be nem vallá.

Hanem ha a szélbal Kossuthot tüzi zászlójára, a még csak hagyján; mert legalább „közel áll“ hozzá; de mikor az 1867. 12. t. cz. alapján álló egyesült ellenzék közlönyei kezdik hirdetni azt, hogy a kormány politikája mellett csak a Kossuth-politika lehetséges; hogy a kormány politikája egyenesen annak diadalára vezet; akkor már a legnagyobb charlataneriával van dolgunk. Ha látjuk, hogy azok az emberek irnak most dythirambokat Kossuthról, kik még egy pár év előtt lerántották, sárba tiporták, hogy azok hajtják a szélbali politika malmára a vizet; kik azt hirdeték, hogy ennek hivei, mint a rézbőrü indiánok, ki fognak pusztulni; akkor az ember csakugyan nem tudja, hogy nevessen-é vagy boszankodjék; a charlataneria nagyságát, vagy a rövidlátóságot bámulja-e, mert, hogy mind a kettő jó adagban megvan ebben az eljárásban, sőt, hogy csakis ez van abban; azt, ugy hisszük, könnyü bebizonyitani.

Tekintsük bár a kormány politikáját akár milyen szemüvegen, tartsuk azt bár a legrosszabbnak, hogy annak a Kossuth-politikával épen semmi köze nincs, azt — ugy hisszük — nem kell magyarázni; és vegyük bár az „egyesült ellenzék“ politikáját a leghatározottabbnak, a legbiztosabb alapokon nyugvónak; az is tagadhatatlan, hogy az 1867. 12. törvényczikk alapján áll vagy legalább hirdeti, hogy azon áll. Ebből már most az következik, hogy a kormány és „mérsékelt“ ellenzék egyenlő alapon állanak; akkor a mit az egyik veszit, azt a másik kell hogy megnyerje; a mit az egyik ront, azt a másik kell hogy helyrehozza; a köztük való politikai arányokba a szélsőbalnak csak ugy és akkor lehet beleszólása, ha az ellenzék mely a kormánnyal egyenlő alapon áll, nem teljesiti vagy nem képes teljesitni kötelességét; mert ha mindkettőre bizta a nemzet, az 1867. 12. t. cz. védelmét, akkor a mit az egyik vét az ellen, annak okvetlenül a másik javára kell, hogy váljon. Itt a harmadik tényező csak akkor furakodhatik be, ha az ellenzék nem képes kötelességét teljesitni; vagy ha a nemzet az 1867. 12. törvényczikket veszélyeztetve nem látván ellenzéki elemei elfordulnak az élhetetlen ellenzéktől — és szaporitják a szélbalt. Tertium non datur. —

És mégis: mivel állanak elő közlönyei? A kormányt és pártját vádolják azzal, hogy egyfelől: az 1867-iki alapot megrontja; másfelől, hogy a szélsőbal politikáját elémozditja. De hisz ezzel a váddal e párt önmagát itéli el; mert fennen hirdeti a nemzetnek, hogy ő védi ez alapot, és hogy arra van hivatva politikája, hogy a nemzetet, azon külés belbajoktól megmentse, melyekbe a kormány, állitólag, sodorta. Nó, ha ez igy van, akkor három esetben állhat meg csak vádja, t. i. vagy akkor, ha a nemzet nem látja a veszedelmet, melyet e párt hirdet, vagy ha az egyesült ellenzéknek nem hisz; vagy ha hisz: de benne nem bizik. Mert különben megfoghatatlan lenne az, hogy ha a nemzet előtt, az ellenzék el nem titkolá a veszedelmet, mely a kormány politikájával van kapcsolatban és azt is megmondta, hogy attól ugy szabadulhat, ha hozzá csatlakozik, az ő sorait szaporitja, az ő elveit hirdeti, nemcsak az országgyülésen, de a sajtóban és társadalomban is, és mégis a nemzet nem hozzájuk, de a velök tökéletesen ellenkező alapon álló szélsőbalhoz csatoltassék.

Ebből kitünik, hogy milyen szegénységi bizonyitványt állitnak ki az egyesült ellenzék közlönyei e párt mellett, csak azért, hogy a kormány ellen vádoskodjanak. De azt hisszük, teszik azért is, hogy magukról elháritsanak, hasonló, sokkal jogosultabb vádat. Mert mit csinált e párt, keletkezése (1876) óta? semmi egyebet, mint elsajátitá a szélsőbal jelszavait; azokat kevesebb tulzással; de épen ezért kevesebb népszerüséggel is hirdeté. Kikiáltá, az önálló vámterületet, követelte a „Bécstől való függés“ megszakitását; most plane „a közös hadseregnek nemzetivé tételét“ (Pulszky szavai) hangsulyozza; azután meg: Kossuth szavait hordozza uton-utfélen szájján és őt „a kormányzót“ (ez a „Pesti napló“, a Deák egykori közlönyének most már streotypirozott kifejezése) dicsőiti. Ilyen dolgokkal szemben természetes, hogy a szenvedélyes ellenzéki elemek ott csoportosulnak, a hol ez eszmék és e szenvedélyek kutforrása van: a szélsőbalnál, minek mennyenek a plagiatorboz; mikor az eredeti szerzőtől nyerhetnek hiteles kiadást; minek mennyenek a neophitához, mikor az apostoloktól nyerhetik az „ihletet;“ eltürik ugyan azokat is; de vezérekül nem ismerik el őket; már csak a közelmultból meritett bizalmatlanságnál és keserüségnél fogva is; mert hát nem volt „épen oly rég;“ mikor még ezek az urak azt hirdeték, hogy a kinek nem tetszik az ő kormányzásuk, az vándoroljon ki a hazából; kiadták az utlevelet — Amerikába; mikor előttuk Kossuth nem, hogy „kormányzó“ és „legnagyobb“ hazafi lett volna; de sajnálkozás és igen gyakran megvotés tárgya volt, mint olyan, ki fanatismusában ignorálja az eseményeket; sőt hiuságától elragadtatva, képes veszedelembe dönteni a nemzetet.

Igy állnak a dolgok a maguk valóságában; és most már az olvasóra bizzuk, hogy itéljen e komoedia felett!

Sámi Lászlónak áldást, Don Purdonnak és Geának békeséget!

(Viszonzásul Sámi L. válaszára.)

Egy jogász és egy philosophus.

(Folytatás.)

Sámi Lászlónak vannak „velős mondásai“, teszem, hogy az itéletes elválás a nőnek „leszakgatja fátyolát s a férfiunak lerántja álarczát“, vagy, hogy „a tridenti zsinat óta nagyot nőtt az isten“, sat. De valamennyi közt az első hely azt a „velős mondását“ illeti meg, mely szerint **„az összes görög miveltség a férfi és hetaera viszonyából született.“**

Sámi szenvelgő szemérmetességgel hálálkodott, hogy a többnejüség és többférjüség fogalmaira a polygamia és polyandria görög neveket használhatá. Azt hisszük, inkább örülhetett volna, hogy e „velős mondásában“ nem kelle a magyar szót beleillesztenie — és mi, valóban, mind csak görögül szeretnénk szólani, a midőn — a kényszerüség által szorittatva — fölháborodással visszautasitjuk s adatokkal megczáfoljuk a historiai igazságon elkövetett ez attentatumot.

Sámi László, a historiae professor, sokkal jobban fogja tudni, mint mi, hogy a görögöknél a pornai — kik csak később, az elfinomodás idején nyerték a hetairai euphemisticus nevezetet — állami, sőt bizonyos tekintetben egyházi szervezetben s fölügyelet alatt állottak, a pornikon telos-ban jövedelem forrásul szolgáltak az államnak, vagy, a végett vásárolt rabnőkből telve ki, Aphrodite templomainak.

A legközönségesebb porneiojs-ban gümnai álltak rendelkezésre egy obolusért.

A pornoboskoj már magánvállalkozók; sergők idegenekből, a szülők által kitett lányokból, stb. telt ki s a költségesen berendezett háztartásnak megfelelőleg magasabb igényeket formáltak látogatóik — erszényéhez. Az ily előbbkelő hetaerák ki is kölcsönöztettek hosszabb-rövidebb időre, egynek, vagy egyidejüleg többnek, például Neära, Xenoklejdésnek és Hipparchosnak, 30 mináért.

A legelső rangauk valának a fölszabadultak, flótásak, czitherásak, tánczosnők, kik, ha ügyesek valának, külön lakot kaptak széptevőiktől, de mind félreeső utczákon, vagy épen vendéglőkben, s eljártak a házi mulatságokra, synposionokra, legtöbbször azonban otthon tartottak — cercle-t, s együjtötték a pénzt, oly mértékben, hogy p. o. Megara mindenéből kifüröszté Theagenést, az egy kardján és pajzsán kivül; Phryne annyi pénzt szerzett, hogy Thebe fölépitését igérte, ha a kapu fölé kimetszik: „Sándor lerontá, Phryne, a hetaera, fölépité.“ E Phryne, különben, igaz, 1 minán kezdé az alkut, de aztán leszállt 5, 2, 1 drachmára is; Lais pedig, ki előbb megalomisthos, rövid szereplése végszakán tükrét, mint fölöslegest, Aphroditénak áldozá s örült ha egyszerre 3 obolust szerezhetett. S e sors magát a bámult Aspasiát is elérte, még életében elfeledték s egy félrevaló zúgban pusztult el.

Tagadhatatlan, érintkezésök volt koruk kiválóbb férfiaival: Periklessel; egyszer Sokrates is tett látogatást; a Cyrenaicus és Epicureus philosophusok gondtalanabbnak tarták hetaeraval, mint feleséggel élni; Nagy Sándor Thais „genialis“ ötletére hamvasztá el Persapolist; Demetrius Poliorcetes nagyon hódolt Lamiának és Leänanak s igen Thebe és Athen is, mindkettőnek templomot épitvén. Sőt büszkélkedtek abban, hogy tudományos előadásokat hallgatnak s plane irtak is; kaczérkodtak philosophiával, belletristicaval, akár csak egy-egy mostani tudós, a minthogy a degeneratio korában mindig tetszős külmázzal, a szellemeskedés leplével igyekeznek takargatni az effélék a szivökben tátongó ürt. Guathana, Lamia, Mania sat. mint hires élczeskedők emlittetnek, hogy azonban ez élczek az obscoenitás által hatottak, kitünik az utókor számára is fönmaradt több ily, „szellemi szikrából“; Elephantis iratai pedig a bordélyirodalom legaljasabb termékeiként jellemeztetnek.

Hogy azonban minde hirhedetté vált bellesprit-k a görög állami, művészeti és tudományos élet teljes kifejlődése **után**, s csak a hatalom megszilárdulása, az elfinomodott élet, a nagyra emelkedett gazdagság, a kereskedelmi élénk forgalom (korinthia khoré) idején és szinhelyén kezdette fejét magasra emelni: mindezt Sámi sokkal jobban tudja, mint mi, s ha az igazság s nem az önvédelem lett volna az irányadója, nem lett volna szabad egészen feje tetejére állitania a valót, okként tüntetvén föl az okozatot, a hetaeráknak tulajdonitván az „összes görög miveltséget“, holott az összes görög miveltség s evel áró elfinomodás és gazdagság vonzotta a majdnem kivétel nélkül idegen hetaerakat Görögországba. Maga Becker, ki pedig igyekszik a hetaeraságot az akkori és otthöldi viszonyokból kimagyarázni, csak annyit enged meg, hogy „a tulfinomodás idején nem lehet tagadni, hogy főkép az érzékiség, ha nem is anyja, mégis a dajkája volt a görög szépérzetnek“ — mig Sámi, nem csak a szépérzetnek, hanem az „összes miveltségnek“ szülőanyjaként mutatja be, nem is csak az érzékiséget, hanem épen elfajulását: a hetaeraságot! És megolvashatja Sámi ugyane Becker Chariklesében, hogy e házak a fiatalság találkozó helyei valának; hogy „a fiatal ember megnősülésével életében uj időszak kezdődött s korábbi zabolátlan életmódjáról le kelle mondania“, s ha nem: van adat arra is, hogy törvényszéki vádnak (kakóseós diké) vala helye. Tudhatja, hogy Sparta nem türte a szennyfoltot, hogy Jakobs szerint semmi tiszteletben nem részesültek — ideig-óráig az egy Aspasián kivül — e „teremtések“ (Pompudour, Ninon sat. is részesültek „tiszteletben“) s hogy „a férfiak, természetesen, könnyen tisztába jöhettek magokkal az iránt, hogy mily őszintének tarthatják e személyek szerelmét,“ a mit Aristippos meg is mond Laisnak, ki neki szemrehányást tesz, hogy nem szereti eléggé, Aristippos pedig feleli, hogy „a bort s a halat sem magát szereti, hanem az élv kedvéért használja mindkettőt.“ (Plut. Amat. 4.) Igaz, vonzó oldala is volt e hetaera-társaságnak, „de kevésbbé a betanult kaczérkodás mester-fogásai által vonják s csatolják magukhoz a férfiakat, mint kész odaadással, a kellő pillanatban tettetett tartózkodással váltogatva, s a vidorság és könnyelmü tréfa által. De közelebb tekintve, bizton hasonlithatjuk rózsákkal födött kosárhoz, mely bensejében csak mérges növényeket s rothadó moslékot rejt.“ Ezt Becker mondja, a ki ösmerte egy kissé a class-népek életét — de sehol nem vonja ez ösmeretből azt a következtetést, hogy az „összes görög miveltség a férfi és hataera viszonyából származott.“

S hogy azok, kik szemmel látott tanui valának amaz állapotoknak, miként itéltek, kitetszik például Anarilas Neottisanak e fönmaradott töredékéből: „A ki életében valaha hetaerat szeretett, tudja, hogy valamennyi lény közül ez a legveszedelmesebb. Hol az a sárkány, az a tüzetokádó chimaera, hol az a Charibdis, vagy melyik Scylla háromszoros szörnye az, hol az a Sphinx, Harpia, Hydra, vagy melyik az a kigyófajzat, a melyet sokkal tul ne haladna a hetaerak aljas csoportja?!“ Vagy Terentius:

Quae dum foris sunt, nil videtur mundius
Nec magis compositum quicquam nec magis elegans.
Harum videre inluviem sordes inopiam,
Quam inhonestae solae sint domi atque avidae cibi,
Quo pacto et iure hesterno panem atrum vorent,
Nosse omnia haec saluti est adolescentulis.

Isocrates a nagy veszélyt akarván rajzolni, a hetaerákat használja hasonlatul, Plautusnál pedig ezt a tanácsot adja a mama Sileniumnak:

Assimulare amare oportet; nam si ames extempulo

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

2.

Az ifju Angolország.

— Cucheval Clarigny után. —

(Folytatás.)

IV.

A mi a gabnanemüeket illeti, s szintén megkötött kezekkel látszott lenni ama nyilt kötelezettségek által, melyeket az ő collegái és ő maga is a választókkal szemben kifejeztek. Graham Jakab a földmivelés jótéteményeiről és a mezei élet kellemeiről oly képet vázolt, mely a Corn Laws ellen szövetkezett társulat szónokaira nézve a gunyolódások kiapadhatlan forrásául jelentkezzék. Gladstone a Newarki választók előtt megjelenvén, kijelentte nekik, hogy két dologra nézve nyugodtak lehetnek: az első az, hogy a földmivelés elég pártolásra fog lelni; második, hogy e pártfogás emelkedő hatást fog gyakorolni ez ágnál. Valóban Peel Robert eme megoldásuál állapodott meg, meghatározván a változó természetü adózást, melynek fontossága oly mérvben a gabna ára a piaczon emelkedett. Mindazáltal ugy számitották ki, hogy eme mozgó adózás mellett a bevitel adója felényire is leszállhatna, mint volt előbb; és a tory párt soraiban elég élénk elégedetlenség támadt e miatt. Két nagy földbirtokos Buckingham herczeg és a Richmondi herczeg avval vádolák Peel Robertet, hogy kifejezett igéreteinek nem tesz eleget, és hogy a földmüvelés ügyéhez hütlenné válik.

Peel Robert emez első kormányzati időszaka alatt Disraeli pártolá a ministeriumot ugy szóval, mint szavazataival s ugy a parlament kebelében, mint a választók előtt. 1843. május 10-én egy oly beszédben, melyet Macaulay is igen szellemdusnak nyilvánitott ki, a cabinet ellen, azt bizonyitá be, hogy az adózás csökkentése s a mérsékelt vám behozatala távol attól, hogy a whigektől vett kölcsön eszme lenne, az a tory párt hahagyományos politikáján alapul. Pitt nyilatkoztatá ki eme politikát, a midőn Francziaországgal megkötötte a kereskedelmi szerződést, melyet aztán a forradalom széttépett. E politikát követte továbbá Robinson, lord Liverpool és Huskisson conservativ kormányzataik alatt. Megszakasztatva a reformbil által e nemü törekvéseikben, midőn is a toryk elüzettek a hatalomból, csak természetes volt, hogy ujból felvevék pelitikájuk fonzlát, mikor a kormányra kerültek viszsza. — Ama meggyőződésével zárta be beszédét, hogy „a nemzeti ipar méltányos védelme tökéletesen összefér egy széleskörü és szabad kereskedelmi politicával“ A mi a gabnára vonatkozó törvénykezést illeti, addig, mig a tapasztalás nem bizonyitaná be a valót, ő nem nyilatkozhatik sem a mozgó tarifa, sem az állandó adózás tekintetében föltétlénül. Ő csupán eme törvényhozásnak főelvéhez ragaszkodik, melynek czéla „a földmüvelés érdekeinek fősulyt biztositani, mely föltétel az ország jóllétére nézve, mely eme fősulynak köszönheti intézményei állandóságát.“

A gabnanemüekre vonatkozó törvénykezés alkalmával vonatott bele Disraeli a vitába akkor is, midőn első alkalommal ki fejezé véleményét a külpolitika tekintetében. 1842 jul. 1-én Vallace a budget vita folyamán vett alkalmat arra, hogy lefesse ama nyomor képét, mely az iparos kerületekben székelt és végre a Corn Laws (gabna törvény) eltörlése mellett nyilatkozott.

Graham Jakab azt válaszolá neki, hogy a kormány nem volna hajlandó az általános zavart és nyomort még avval is növelni, hogy elvonja a földmiveléstől ama szükséges pártolást, melyet az igényel. A vita folyamán Disraeli azt állitotta, hogy az angol iparra nézve a leghathatósb eszköz az, hogyha kereskedelmi egyezségek által uj vásárpiaczokat nyitnak számára; szemére hányta lord Palmerstannak, hogy az Angol és Francziaország közötti jó viszonyokat háboruskodó politikájával összekuszálta, és igy nehézkesebbekké tevé az üzleteket, melyeket a kabibet a párisi kormánynyal kisérle kötni. A következő évben 1843. február 13-án, Howik lord egy mozgalma folytán, mely ép ama czél miatt indittatott, mint a Wallaceé, Disraeli ismét felhozá a kereskedelmi szerződések szükségének kérdését, éa igen határozottan nyilatkozott a franczia szövetség mellett; „Tiz éve annak, — mondá — hogy egy angol kabinet kinyilvánitá a világ előtt Francziaországgal való békés egyezségét, mint tekintélyének legszilárdabb alapját, s mint politikájának győzelmi jelvényét. Miért ne állittatnék viszsza a kölcsönös bizalom? A parlament kebelében nem merült fel semmi oly vitatkozás, melyből az ország megérthetné ama politikai változást, mely megmásitotta a müveltség éién álló e két állam egymásközti viszonyait, melyeket pedig mindennemü politikai rokonszenv és társadalmi érdek egybefüz. Az idő eljött, hogy e kérdés felszabadittassék ugy a diplomatiának összekuszálásaitól, mint a sajtónak hamis előterjesztéseitől. Franczia és Angolországok parlamentjeire legyen az bizva, hogy nyilt kimagyarázás létesüljön e két állam között. Francziaországgal kötni javasolt kereskedelmi szerződés többet használta Sheffieldnek, mint a két Amerika.“ Ugyanazon ülésszak alatt Disraeli Roebuk által keltett mozgalamról szólván, mely a külföldi ügyekre vonatkozott, ujból elitélte lord Palmerstonnak kötkedő politikáját, kinek szemére bánytа, hogy beteges féltékenységet tanusit az orosz befolyással szembeu, és fenhangon védte a lord Aberdeen által gyakorolt békülékeny politikát. — Néhány nap mulva erősen harczolt amaz álláspont mellett, melyet a tory kabinet Amerikát illetőleg elfoglalt ama tárgyalásoknál, melyek a Washingtoni szerződésben nyertek végkifejlést.

Disraelinek joga volt tehát magát a miniszterium barátai közé számitani, de csak ugy, mint független embert, ki fentartá itéletének és cselekvésének szabadságát, a mint azt bebizonyitá avval, hogy a miniszterek megkérdezése nélkül mozgalmat inditott a consuli tisztség reformja tárgyában. Az ő körüle csoportosult képviselők majdnem mind ifju s a parlamenthe ujon jött emberek feltarták maguknak a meggondolt támogatás szabadságát a kormánynyal szemben s nem akartak semmiféle párt parancsszóra várni. Eme hajlam az engedetlenség felé végzetesen vonta őket a Peel Robertbeli szakitáshoz. A nagy miniszter ekkor valódi dictatori hatalommal volt fölruházva. Nem csak hogy nevezetes többség által jutott az uralomra, hanem ama támogatás, melyben a szabadkereskedés hiveitől, sőt a szabadelvü képviselők egy részétől is részesült legöbb intézkedéseire nézve, felmenve, felmenté őtt attól, hogy számoljon párthiveivel. Majdnem egyedül viselve az ügykezelés sulyát, minden kérdésben magának tartvan fel a vezetést és az utolsó szót is, a reformok bonyodalmas volta miatt, melyeket keresztül vitt, ezer részletbe levén kénytelen bele nézni, ezekhez véve helyzetének nehézségeit, melyeket a munka szünetelése, az aratás rossz volta, és a rettentő izgatottság minden nap csak növelt, Peel Robert daczára erős szervezeté nek és munkához edzett természetének, roskadozott már a fáradság miatt, nem volt képes semmiképen áldozni az udvariasság kötelmeinek és ama jóakaró leereszkedésnek, melyek egy pártfőnököt terhelnek. Őt a képviselőházba szórakozott s elfogult arczczal látták belépni, igen bő ruhákban s még bővebb feiöltőben, melyek annál inkább kiemelék magas alakját s széles vállait. Mindenki félreállt előle ösztönszerüleg; lassu, hallgatag lépéssel haladt előre a nélkül, hogy valakit megismerne vagy üdvözölne, inkább árnyként csuszni látszva, mint járni, egyenesen helyére ment, s szóváltás nélkül leült, egy üdvözletet sem küldve oldalánál ülő barátai felé.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Melius illi multo quem amas consulas, quam rei tuae.

Szóval: „imádóik körében ünnepelték, szerették, istenitették ez eladó szépségeket, de azon kivül, a polgári társaság többi rétegeiben, ugyancsak ferde volt állásuk s ha mindjárt nem érezték velök azt a mély megvetést, mely, a mi fogalmaink szerint, az ilyen mesterséget megilleti, még is olyan személyeknek tekintették, a kik ellen minden kikapás és korláttalan guny szabados“ — a mint, hogy maga a törvény nem büntette az ellenök elkövetett olyan kihágásokat (bia, moicheia, próagógeia), a melyeket, ha tisztességes nökkel szemben követtettek el, a legsulyosabban toroltak meg a büntető törvények. A nép pedig elnevezte, például Nikiont, kunamüja = kutyalégynek, Philemationt pagis = hurknak, sat. Naevius pedig igy jellemzi Terentillat: „ . . . quasi in choro pila ludens datatim dat se et communem facit; tenet alium, alii adnictat, at alibi manus est occupata, et alii percellit pedem. Alii dat osculum exspectandum de labris. Alium invocat, cum alio cantat, attamen alii dat digito literas.“

Rómáról elég megemlitenünk ez ideálok nevét: lupae, kik közé, ha leszállt egy szabad nő: törvényszerint elveszté a dignitas matronalis-t. Többé nem viselheté a tisztességes női ruhát, hanem csak a toga meretricia megkülönböztető leple alatt jelenhetett meg nyilvános helyen s bár Róma elaljasodásának idején a női lakosztályba is bekuszott a scortum, a meretrix: a görög gynaeceumot soha meg nem gyalázá a prostitutio.

Ime, mennyire igaz historiailag az az állitás, hogy „az összes görög miveltség a férfi és hetaera viszonyából származott.“ Ennyi fáradtsággal már azt is el lehet vala mondani, hogy „a férfiu, hetaera és a pajdika viszonyából“. De, persze, ha az embernek argumentumra van szüksége s nincs: állit olyat is, a minek épen az ellenkezője áll s elfeledi az éghajlat, vérmérsék, közviszonyok, kereskedelmi, közlekedési, vagyoni állapotok akkori tényeit is.

* * *

Szegény görög vallás-alapitók, költők, törvényhozók, művészek, tudósok, államférfiak és hadvezérek,

Oh ti nagyok, oh ti dicsőek,
Félisteni régmult időnek —

gondoltátok-e valaha, hogy a mit ti föllángoló lelkesedéssel, agyatok, szivetök legdrágább tüzével, a hosszu élet szakadatlan, odaadó munkájával, nagy eszmékért, eszményekért lelkesedve, gunyt, félreismertetést, üldözést, méregpohárt szenvedve, lemondás, sanyarusag közepett munkáltatok, alkottatok: mindazt a hetaerák duzzadó emlejéből szivtátok; hogy ök és nem ti vagytok szerzői, alkotói ama csodás tökélyü fejlődésnek, melyet évezrek mulva is ámulva szemlél s magát csekélynek érezve bámul az utókor!?

S ti görög tragoedia-irók, kikről eddig azt hivök, hogy a valódi görög élet teljét, foglalatját, igazi alkotó szálait tártátok müveitekben elénk: hogyan lehettetek oly hitványak, kötelesség-mulasztók, irigyek, kicsinyeskedők, hogy „az összes görög miveltség“ szerzőitől, alapjaitól: a hetaeraktól, megtagadtátok, elloptátok a méltó babért, ellenben halhatatlanná tettétek a gyermeki szüz szeretet martyrját, Antigonet, s a szemérem személyesitőjét, Iphigeniát, kinek, halálába készülve is az a gondja, hogy ruhája föl ne lebbenjen szüz testéről!

(Folyt. köv.)

— **Ausztria államadóssága.** A birodalmi tanács államadóssági bizottsága által az osztrák hivatalos lap mai számában közzétett részletes kimutatás szerint Ausztria államadóssága (tekintet nélkül a közös függő adósságokra) f. évi junius végén következőleg állott:

I. általános államadósság . . .	2,669.215,218 frt	43½ kr.
II. a birodalmi tanácsban képviselt országok és tartományok specialis adósságai	387,763.970 „	09½ „
III. a sóbánya utalványok szaporodása 1878. decz. vége óta	47.996,597 „	50 „
összesen	3,104.976,786 frt	03 kr.
1878. deczem. végén volt	3,001.589,830 „	69½ „
tehát emelkedés	103,386,955 frt	33½ kr.

Ugyanezen adósságok évi kamata a kamatadó leszámitása után:

I. az általános államadósságnál	114,284,186 frt	19 kr.
II, A birodalmi tanácsban képviselt országok és tartományok specialis adósságainál	15.399,656 „	96 „
összesen	129.683,843 „	15 „
1878-ban volt ugyanaz	122,834.365 „	73½ „
tehát ez évi szaporodás	6.849,477 „	41½ „

— **A delegatiók** — legujabb intézkedések folytán s tekintettel a reichsrath tárgyalásainak lassu menetére — legkorábban deczember 14-ére fognak Bécsbe behivatni. — Miután a delegatiók megalakulása s a különböző albizottságok megválasztása előreláthatólag néhány napot veend igénybe, ezen ülésszak — bárha csakis 1 indemnitási javaslat letárgyalásáról s megszavazásáról lehet is szó — mindazonáltal 8—10 napig fog tartani.

— **Az erdélyrészi** orsz. képviselők szombaton a királyhágóntuli birtokviszonyok rendezése tárgyában értekezletet tartottak s abban állapodtak meg, hogy a kormány küldöttségileg felkérendő, miszerint az erre vonatkozó tvjavaslatot még a jövő hóban terjeszsze elő.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház a mult pénteken és szombaton mind a boszniai tjavaslatok tárgyalásával fog lalkozott.

A pénteki vitában (nov. 28.) Ráth Károly után:

Kemény Gábor báró földmivelés-, iparés kereskedelmi miniszter reflectál az Apponyi, Orbán és Mocsáry által elmondottakra. Orbán megint egy boszniai vitát keltett, s a tvjavaslatot a nagy politika szempontjából tárgyalta. Apponyi beszéde e tekintetben igen előnyösen üt el Orbánétól, több szempontból bonczolta, roncsolta a törvényjavaslatot. Kérdést intézett a kormányhoz, vajjon összeköttetésbe lépett-e a többi államokkal, megnyerte-e rokonszenvét a kérdéshez. Bosznia és Herczegovina belkormányzatát a berlini congressus adta monarchiánknak, mely congressuson az európai nagyhatalmak mind ott voltak. E congressus határozatait elfogadta Törökország is, s a többi keleti kis államoknak is respectálniok kell ezt. Igy állván a dolog, kitől tarthatunk, hogy nehezségeket gördithetne Boszniának általunk intézendő közigazgatásába? Abban akadna tán meg valaki, hogy ott a rend és csend fentartására mindent megteszünk? vagy ha az adó- és vámkérdés elintézése is benn van a berlini congressus határozataiban, honnan jönnének államok, ha csak a holdból nem, hogy teljes kormányzati jogunk gyakorlásában, mely bennünket megillet, megakadályozzanak. Azt is mondta Apponyi, hogy ez ügy közigazgatási és közgazdasági tekintetben nincs megérve. Ez az állitás most épen nem fogadható el; Apponyi félreértette a törvényjavaslat értelmét és felfogását. E törvényjavaslat nem szándékolja részleteit megállapitani a boszniai közigazgatásnak; itt csak az a feladat, hogy a berlini congressus határozatainak folytán elejét vegyük minden lehető bonyodalmaknak, magunk számára minden lehető előnyt biztositsunk, s minden hátránynak elejét vegyük. A közigazgatási szervezet teljes keresztülvitele egy müveletlen államban nem oly könnyü, mint azt sokan hiszik. Mindenki tudja, hogy Boszniának és Herczegovinának milyen volt állapota a török uralom alatt, s a fegyverrel való occupatio után egy merőben rendezetlen államban lehetne-e rendet és csendet csinálni, mielőtt a polgári közigazgatást kellene behozni, akkor pl. Anglia nem is csinálhatna egyebet, mint mindig coloniával foglalkoznék.

Azt mondja továbbá Apponyi, hogy a közös miniszterium az egész törvényjavaslatban egyetlen árva szóval sem emlittetik. Apponyi nem lát olyat, a mi benne van a törvényjavaslatban. Ha a vámtarifa értelmezése merül fel, nem a közös miniszterium, hanem a szakminiszterek vannak hivatva megállapodásra jutni, ennek érvényt szerezni pedig a közös miniszterium feladata. Szóló bizonyos megnyugvással tekint a törvényjavaslatra, hogy ha szövegezése nem egészen tökéletes is, mindenesetre megérthető és átlátható. Itt figyelmezteti Apponyit, hogy tekintsen végig a többi államok szerződésein, törvényein, állanak-e azok a tökély azon fokán, mint azt Apponyi megköveteli.

Apponyi továbbá éretlennek nevezi a törvényjavaslatot. Igaz, mi őstermelő ország vagyunk, melynek terményeit a nyugat van hivatva fogyasztani, mig Ausztria ipari czikkei főleg kelet felé irányulnak, világos tehát, hogy Ausztriával szemben hátrányban fogunk maradni, ezért compensatióra tarthatunk számot. Körülbelül ez a felfogása Ráth Károlynak. Szóló szerint Bosznia és Herczegovina ránk nézve sem orientalis ország, sem gabona- sem marha-productuma nem tulnyomó nagy, kivéve, talán juh-állományát. Ráadásul megjegyzi még azt, hogy rövid idő óta a marhavész dul Boszniában, Horvátország határán kordon van huzva, a mi nem egyhamar szüntettetik meg; — nem lehet tehát attól félni, hogy Magyarország marhakereskedelme csökkenni fog, vagy hogy őstermelését hátránynyal értékesilhetné. Nem fogadja el azt a mondást, hogy Magyarország kereskedelmének főleg nyugatra, Ausztria kereskedelmének pedig főleg keletre kell irányulni; a monarchia mindkét felének mindkét irányban nagy érdekeket kell megóvni. Még csak azt akarja kérni, hogy ne kivánjunk e törvénytől egyebet, mint a mely hivatása, ne kivánjuk azt, hogy a közigazgatási közegek teljes szervezetét mutassa be, hanem csak annyit, hogy a berlini congressus intentióinak megfeleljen, miután ennek a törvényjavaslat megfelel, kéri annak az általános tárgyalás alapjául való elfogadását. (Élénk helyeslés jobbról.)

Apponyi Albert gróf zárszavával élve megjegyzéseket tesz az előadó és a kereskedelmi miniszter beszédére. Hogy mivel bizza meg a berlini szerződés monarchiánkat, s hogy senkinek sem lehet kifogása az ellen, hogy Bosznia közigazgatását hogy rendezzük, ennek czáfolatába ereszkedni nem szándékozik. Nem igy áll a dolog a közgazdasági téren szerinte felmerülhető nehézségekkel. Hogy oly közigazgatási forumokkal ruháztatik fel Bosznia, melyeknek még czimét sem ismerjük, ezt nem látja megczáfolva. Nem kivánja azt, hogy törvény által rendeztessék el a közigazgatás szervezetének minden részlete, de annyit óhajt, hogy azon ismeretlen forumok felől fölvilágositásokat nyerjen. — A mi pedig a Boszniából származható előnyöket illeti, azt emelte ki tegnapi felszólalásában, hogy az érde közösség alapján létesittessék a közös vámegyesület, de követeli, hogy ezen érdekközösséget mindkét részben elismerjék. Ezzel szóló nem akar compensationalis üzérkedést; az érdeksolidaritást ennek épen ellenkezőjében látja. A miniszter tiltakozik azon felfogás ellen, mintha mi nyers terményeinkkel a nyugotra, Ausztria pedig az ő ipari terményeivel keletre volna utalva. Ezen tiltakozása által a miniszter semmivel sem mozditja elő azt, hogy mi ne csupán nyerstermelő, hanem iparos ország is legyünk, s hogy produktumainknak nemcsak a keleten, de a nyugaton is találjunk piaczot. Mivel azon felfogásoknak egyike sem czáfoltatott meg, melyekre támaszkodva a törvényjavaslat elvetését kérte, most is ragaszkodik tegnap beterjesztott határozati javaslztához. (Élénk helyeslés balról) A ház erre a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta, melynek folytán Apponyi határozati javaslata elesett. Következett a részletes tárgyalás. Az 1. 2. 3. 4. §§-ok vita nélkül elfogadtatnak. Az 5. §-nál felszólal.

György Endre. Az 5. §. következő bekezdésénél, mely igy szól: „Ha Bosznia és Herczegovina dohány- és só- szükséglete saját dohánytermeléséből, illetőleg saját sótelepeiből nem fedeztetnék, a hiányt kizárólag az osztrák-magyar monarchia mindkét egyedárusági igazgatása, egyetértőleg fogja előre megállapitott megtéritési árakon, az országos igazgatásnak szolgáltatni,“ — kérdezi a kormánytól, hogy a mi a só és dohánynak a monarchiából való beszerzését illeti, meg fognak-e a magyar kincstárnak érdekei óvatni.

Kemény G. kereskedelmi min. felszólalása után

Baross Gábor előadó megyjegyzi, hogy a dalmácziai tengeri só nem fedezi Bosznia és Herczegovina szükségletét, mutatják ezt a török uralom alatt divó csempészetek, Boszniának tehát szüksége van kősóra is, a magyar kormány bizonyára igyekezni fog a magyar kincstár érdekeit megóvni. Erre a §. elfogadtatott.

A 6. §. **Kemény** Gábor kereskedelmi miniszter azon módositásával fogadtatott el, hogy a pénzverés, az államjegyek és az osztrák-magyar bank szabadalma tárgyában a magyar korona országai és ő felsége többi királyságai és országai közt létesitett egyezmények Bosznia és Herczegovinában is a bankot illetőleg az osztrák-magyar bankkal való egyezmény létesitése, „és ennek a törvényhozás által való jóváhagyása után“ kizárólagos érvénynyel birnak. A §. e módositással elfogadtatott. A 7. 8. 9. 10. 11. 12. §§.-ok vita nélkül elfogadtattak. A 13. §. utolsó bekezdésénél, mely igy szól: „A közös határvámjövedéknek igy megmaradó összegéből Bosznia és Herczegovina részére, valamint ezen országok határvámkezelési költségeinek fedezésére további intézkedésig évi 600,000 forint aranyban állapittatik meg.

Apponyi Albert gróf a következő inditványt terjeszti be. Inditvány. „Miután az e szakaszban az occupált tartományok vámjövedelmeül megállapitott 600,000 forintnyi összeg teljesen hamis alapokon tett számitások eredménye: e szakasznak erre vonatkozó utolsó kikezdése kihagyatik és a kormány felhivatik, hogy Boszniát és Herczegovinát megillető vámjövedelem összegére nézve a háznak pótló javaslatot terjesszen elő, melynél a kiszámitás alapját nem azon vámjövedelem képezi, melyet B. és H. a vámközösség folytán állitólag nélkülözni fog, hanem kizárólag azon quota, a mely a nevezett tartományok népességére a megnagyobbitott vámterület tényleges vámjövedelméből fogyasztási képességük szerint esik. Az erre keletkezett vitában az előadón kivül hozzászóltak a miniszterelnök, Pulszky Ágost, Helgedüs Sándor; Kemény Gábor br. miniszter pedig stiláris módositványt ajánl. A ház a 13. §-t **György** Endre felszólalása után a kereskedelmi miniszter módositványával elfogadta. A hátralevő §§-ok vita nélkül elfogadtattak. A törvényjavaslat holnap fog harmadszor felolvastatni. Következett a Bródy vámkülzetének megszüntetéséről szóló törvénylavaslat tárgyalása, mely Mocsári L. és Baross Gábor felszólalása után általánosságban, s részleteiben elfogadtatott. Ezután vita nélkül általánosságban és részleteiben elfogadtattak Martinschizza, Buccari, Zengg, Porto-ré, Carlópagó szabad kikötőknek az osztrák-magyar általános vámterületbe vonásáról, Isztria vámkülzetének és Dalmátiának az osztrák-magyar általános vámterületbe vonásáról, a sör-, szesz- és czukortermelés után fizetendő fogyasztási adónak Martinschizza, Buccari, Portoré, Zengg és Carlopago vámkülzetekbe való behozataláról szóló törvényjavaslatok. Az ülés végén **Tisza** Kálmán miniszterelnök felelt Szalay Imrének interpellatiójára, a bornak hordókbani eladása tárgyában. A belügyminiszter — ugymond az interpelláczió — a bornak hordókbani eladása minimumát 50 literben szabja meg. Szándékozik-e a belügyminiszter e rendeletet visszavonni? — A miniszterelnök kifejti, hogy ő az eddig fennállott törvényes gyakorlaton nem változtatott.

Szalay Imre a miniszterelnök válaszát nem veszi tudomásul; a ház azonban más véleményben van, s a választ tudomásul veszi.

AUSZTRIÁBÓL.

Az osztrák **Reichsrath** tegnap kezdé meg a hadsereg létszámára vonatkozó fontos törvényjavaslat tárgyalását.

Érdekkel várjuk a tanácskozás eredményét, mely reánk nézve is annyira kiható már amaz értelmezésénél fogva, melyet a tiz évre való megszavazásnak adni fognak: hogy valjon az országgyülés megtartja a maga részére e törvény megváltoztatása kezdeményezésének jogát vagy nem.

Abból, hogy az osztrák kormány ugy tekinti e törvényjavaslatot, mint a mely az alkotmányt megváltoztatja s e végből kétharmadnyi többséget tart szükségesnek javaslata részére, azt kell föltennünk, hogy az osztrák kormány teljes tudatában van annak, a mit követel.

— —

Ahirhedt Offenheim választását illetőleg a biráló bizottság tegnap este határozott. Kusy előadó a választás megsemmisitését fogja inditványozni.

— —

A **cseheknek** a korona elé terjesztett memoranduma a közelebbi napokban fog egész szövegében közzététetni. A „N. Fr. Presse“ után közöljük, hogy a munkálat négy részből áll: egyenjogositás a hivatalban; prágai cseh egyetem; középiskolák Cseh- és Morvaország számára. Az első részben azon kivánság van kifejtve, hogy minden perbeli s közigazgatási dolgokban, az első folyamodási hivataltól a legfelsőbb itélőszékig jogosan és szabadon lehessen használni a **cseh nyelvet**. E végre Cseh országban, minden most létező hivatalba egy cseh nemzetiségű hivatalnok alkalmazandó. A legfelsőbb itélőszéket illetőleg azonban világosan kimondja a memorandum, hogy valamely cseh nemzetiségü senatus felállitását nem kivánja. Általában főelvül tüzetik ki, hogy Csehország mindenik államhivatalnoka mindkét szokásos nyelvet (német és cseh) kellően birja és kezelje. Az egyetemet illetüleg a memorandum nem kivánja egy egészen uj egyetem felállitását, mert ehhez a törvényhozás határozata szükségeltetnék. Szintén nem kiván önálló tanári-kollegiumot: sem az egyetem kétfelé osztását. Hanem kivánja, hogy a szigorlatok cseh nyelven tartassanak, a tanitók behelyezése cseh nyelven történjék. A további kivánságok a következendők: cseh-nemzetiségü examinatorok kinevezése és parallel tanitószékek felállitása. A memorandum az egyetemi viszonyokat illetőleg a Horváthországban és Galiciában létező intézetekre hivatkozik. Ezek létezéséből következteti, hogy a cseheknek önálló egyetemhez van joguk. A népiskolák ügyét a memorandum nem tárgyalja, mert ez is a törvényhozás körébe tartozik. A középiskolákról azonban statisztikai kimutatást hoz, melyből bizonyitja, hogy az állampénzen állitott német középiskolákhoz hasonló alapon még két cseh középiskola állittassék.

KÜLFÖLD.

Törökország. **Ozman** pasát hir szerint a szultán szt.-pétervári nagykövetté akarja kinevezni. Ozman pasa tudvalevőleg a legutóbbi időben ugy viselte magát, hogy az orosz zsoldos lealázó czimével őt is ép ugy illették, mint akár Mahmud Nedimet; ezért valószinütelen e hir, mert az ismét az oroszok felülkerekedését jelentené, s Layard most kedvező hireket küldött Londonba, s minden kósza hirt egy török-orosz szövetségről megczáfolt. — **Muktár** pasa megöletésére vonatkozólag azt irják, hogy abban nemcsak az albánok a bünösök, de a szerb kormány is, ki az albán fölkelést és ellenszegülést már rég szitja orosz pénzzel.

— —

A **kis-ázsiai reformok.** A „Times“ konstantinápolyi levelezője a szultán eszméiről, hogyan volna Kis-Ázsia jóléte fejleszthető, azt irja, hogy mindenekelőtt a **kurdfőnökök**, e hatalmas rablók volnának megfékezendők, kik gyakran virágzó helységeket dulnak fel, számos parasztot lemészárolnak és a vidéket rettegésbrn tartják. **Abbedin** pasa, siwrai kormányzó, ki több ily főnököt elfogatott, megmutatta, hogy ez könnyen vihető keresztül, de a császári palotában rosszalták az erélyes váli eljárását és a kurdok iránt enyheséget tanusitott; ugyszintén **Obeidullah** lázitó iránt, kit a császári csapatok nem mertek megtámadni és **Mussa** aga iránt, ki büntetés helyett diszkardot és mudiri állomást kapott. A **tartományi kormányzók** legjobbjai is szintén kényszzritve vannak a kurdokhoz hasonló rablómódon járni el, mert a csekély pénzforrások daczára azt várják tőlük, hogy gyakran nagy összegeket küldjenek Konstantinápolyba. A kik ezt tenni vonakodnak, azokat elmozditják. kénytelenek tehát rabolni és a szegény falusi népet zsarolni.

— —

A „Journal des Debats“ határozottan állitja, hogy az **osztrák-német szövetség** nem csak **Muszka-**, de még inkább **Franeziaország** ellen irányul. A szövetség ugy köttetett, hogy ha ezen hatalmasságok bár melyike több mint egy ellenségtől támadtatnék meg, akkor a másika köteles legyen segitségére jönni, de még azon esetben is, ha a támadó ellenség győzelmeket vivna ki. Németország inkább hiszi, hogy Franczia- mint Muszkaország részéről történhetnék támadás s igy mindenek előtt magát akarta biztositani az ellen.

Muktár pasa meggyilkoltatása.

Muktár pasa meggyilkoltatásáról következőket irják: A katastrófára már nyolcz nap óta el voltak készülve. Ali Hajdi pasának ugyanis tudomására jutott, hogy Gussinjében és környékén az albán notabilitások gyülést tartottak Gussinje és Plava bekebleztetése tárgyában. A gyülésben azt határozták, hogy jegyzéket intéznek ugy a portához, mint az európai nagyhatalmakhoz, hogy a berlini congressus azon határozatának, hogy Gussinje és Plava Montenegróba kebleztessék, fegyveresen fognak ellentállni. A vér kimélése tekintetéből azonban egyezkedni akartak; és pedig azt az ajánlatot tették, hogy ők ezen két városért Montenegrónak pénzbeli kárpótlást ajánlanak és ennek megfizetésére magukat az albánoh kötelezik, anélkül, hogy ehez a porta hozzájárulását igénybe vennék.

Ha Montenegró ezen ajánlatot el nem fogadná, készenek nyilatkoztak az albánok ezen két városnak megfelelő terület átengedésére, mert ők csak ezen két várost nem hajlandók átengedni; és pedig azért, hogy ezen két város képezi a kulcsot Alsó-Albaniában, ugy politikai mint katonai tekintetben, és mert hogy ellenesetben Albánia függetlensége, melyet ők minden áron fentartani akarnak, veszélyeztetve volna. Egy tekintet a térképre, megmutatja, hogy itt oly állásokról van szó, melyek fontosságát ezen hadakozó természetü nép csakugyan jól fogta fel.

Az emlitett gyülésen minden albán törzs képviselője részt vett, a határozat azonban a törzsök legszelidebbike, Schekrelis által inditványoztatott. Ali bej Dragovics, a hatalmas törzsfőnök különösen hangsulyozta, hogy azon küldöttség, mely Konstantinápolyba megy, a szultánt ne hagyja kétségben az iránt, hogy az albánok esetleg még a török katonaságnak is ellent állanak és hogy török hivatalnokok- vagy biztosoknak Gussinje és Plavába lépését sem fogják türni. Azért is a szultán tábornokai vagy hivatalnokai ne tegyék ki magukat az életveszélynek és kerüljék ezen helyeket.

Ezen elhatározás Gussinjéből Konstantinápolyba azonnal közöltetett és ott nem is kételkedtek a helyzet komolyságában.

Időközben azonban a porta más oldalról kényszerült helyzetbe jutott. A Konstantinápolyban levő montenegrói ügyvivő, Radonics, Nikita fejedelem ultimátumát nyujtotta be, melyben Gussinje és Plavának folyó hó 27-ig történendő átadása peremtoricus módon követeltetik. Ezen situatióban a porta elhatározta a berlini egyezménynek eleget tenni és a harmadik hadtest parancsnokát, Achmed Muktár pasát, kinek főhadiszállása Monastirban volt, — megbizta, hogy tizenöt zászlóaljal Gussinjébe menjen, hogy ezen várost a montenegróiaknak átadja. — A montenegrói Vojvoda Bozedár Petrovits, Gussinjétől északra öt zászlóaljjal Andrevice erődített helyen foglalt állást, már hónapok óta, várván: — mikor jön el azon idő, hogy Gussinjébe bevonuljon. Vele kellett volna tehát Muktár pasának érintkezésbe lépni, hogy a berlini szerződés értelmében együttesen járjanak el.

Achmed Muktár pasa tehát a vett parancs szerint f. hó 22-én indult meg Monastirból. A rendelet szerint sietnie kellett, mert a montenegrói ultimátum értelmében e hó 27-én a várost át kellott volna adnia.

Az idő rövidsége miatt nem lévén lehetőség abban, hogy a kitüzött időben és helyen legyen, — Muktár pasa saját fedezetére maga mellé vett öt zászlóalj katonát, hogy ezzel majd a kellő időben Gussinjébe vonul és a sereg tömege majd követi. F. hó 26-án este érte el Muktár pasa czélját. Eddig a mi történt, arról adataink a valóságnak megfelelőek, a mi ezután történt, arról csak homályos és ellentmondó adataink vannak. — Beszélik, hogy Muktár pasa Gussinjébe érkezve, mintegy 70 emberből álló kiséretével egy házba szállásolta magát, mig a többi katonák a szomszéd házakban helyezkedtek el. F. hó 26-áról 27-ike éjjel Muktár szállásán az albánok által megtámadtatott és egész őrségével együtt fölkonczoltatott. Ez esetet Cettinjében is valónak tartják. A részletekre nézve ellentmondó adatok vannak forgalomban.

A város közelében volt az éjjel Ali bej Dragovits 6000 albánnal, vajjon ez megtámadta az ott táborozó montenegróiakat? vagy benyo-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

multak-e az ultimátum értelmében a montenegróiak a városba, arról még semmiféle tudósitás nincsen. Lehetséges, hogy volt összeütközés, a mely könnyen csak jel egy nagyobb vérengzésre.

A Madridi menyegző.

A spanyol királyi esküvő, szombaton ment végbe Madridban. Reggel kilenczkor hagyta el a menyasszony és főherczegi édes anyja, kiséretével Pardot; tiz órakor érkezett meg a tengerészeti ministeriumba, hol felöltté menyasszonyi ruháját, azután az udvari kocsiba ült és megindult a menet. Az utczákat mindenütt roppant néptömeg lepte el s csak nehezen lehetett előre haladni. A hajók fel voltak diszitve osztrák és spanyol lobogókkal, szőnyegekkel, virágfüzérekkel.

Az esküvő az Atacha-templomban ment végbe, mely ez alkalomból is ünnepiesen volt földiszitve és vörös damaszttal bevonva. A meghivott előkelőségek a kijelölt helyeket foglalták el. A hölgyek mind fehér mantilesben voltak, az urak fényes diszben. Előbb a király lépett a templomba; oldala mellett Rainer főherczeg lépdelt, utánok Izabella királynő jött az infánsnőkkel, s a jobbján a menyasszonynyal, Krisztina főherczegnővel. A menyasszony, anyja és Reiner főherczeg nagyon megindultnak látszottak.

Midőn a menyasszony az oltár lépcsőjére lépett, hangos zokogásban tört ki; Rainer főherczeg balján, Izabella királynő jobbján foglalt helyet. Az esketést Bonavideo bibornok, a királyi palota főkáplánja és főalamizsnása, s indiai patriarcha végezte, mellette segédkeztek, a pápai nunczius, a toledoi érsek, a havannai, az avilai s a többi püspökök.

A patriarcha előbb rövid beszédet intézett a királyi párhoz s azután elmondá a szokásos kérdéseket: „Queicis os osorgais y le ricibis — Szereted-e s akarsz-e házastársa lenni?“ Először a király, aztán a főherczegnő válaszolt: „Si, quiero, si osorgo, si recibo.“ A patriarcha aztán átnyujtá a jelvényeket, a gyürüket s a pénzt. A király kicserélte a gyürüket s átadta a pénzt a menyasszonynak e szavakkal: „Esposa, este anillo y arras os entrego en sennal de matrimonio. — Jegyesem, átnyujtom a gyürüt és a pénzt a házasság jeléül.“

Ezzel a házasság meg volt kötve. A király és királyné kezökbe vevék a szentelt gyertyát, letérdeltek és a patriarcha rájok terité a fátyolt. Erre következett az ugynevezett „Missa por sponso y sponsa.“ Az ünnepély üdvlövéssel végződött.

A király és királyné egy kocsiban tértek vissza a királyi palotába a beláthatlan néptömeg riadó éljenzései és a katona-banda kábitó zenéje között. A palotához érve, a királyné megjelent az erkélyen s a csapatok előtte elléptettek.

A spanyol királyné lakása.

Madrid, nov. 25.

Mikorra e sorok világot látnak, Spanyolországnak királynéja van. Nézzünk széjjel azon termekben, mely Mária Krisztina királyné lakása lesz ezután.

Nagy márványlépcsőn vezet fel utunk, melynek aljánál, valamint minden ajtó előtt, két hatalmas alabárdos testőr áll, s köszönésünkre nagyot koczczantanak fegyverükkel a márványpadlón. Az első terem a Saletta, a váróterem, melynek falait vörös selyem boritja, s menyezetén Baylen festménye látható. Mellette van a főurak, kék selyemmel bevont terme, ezután jő a szolgálattevő udvari főtisztek, lyoni selyemmel boritott szobája, melynek ablakai az Armeriéra nyilanak. Ezen át jobbra a király, balra a királyné szobáiba jutunk. A királyné első szobáját pompás beauvair-i selyem-szőnyeg boritja, s a bennelevő két sévres-i porczellán asztal és más egyéb apróság 200,000 frank értékü. Emellett van a sárgaterem, melyben egy kis márványszobor XII. Alfonzot ábrázolja lóháton, aztán a zenészeti terem, Sala musika, a királyné zongorájával. A királyné dolgozó szobája drága XV. Lajos-korabeli butorokkal, de azonkivül egész halom öltönyöket tartalmazó ládával van most telve. E szobának rendkivül bájos virágokkal övezett erkélye is van.

A királyné hálótermébe jutunk. Közepén áll a Párisban készült pompás faragásu lá XVI. Lajos menyezetes ágy. A párna fölött két meztelen és aranyos bronzból készült nőalak tartja a koronát, melynek alsó lapján a királyné betüi vannak; innen folyja körül az egész ágyat a selyem csipke függöny sátor. Van a szobában még egy rendkivül diszesen faragott szekrény, porczellán asztalkák stb. A szoba közepéről nehéz lámpa függ alá. A világoskék lyoni selyemszőnyegek, melyek a falakat elboritják: 40,000 frankba kerültek, s hosszuk 720 méter. A fölep remekfestményben ábrázolja az üde tavasz mosolygó kék egét. A hálóterem mellett van a fürdőszóba és az öltöző. — Innen vezet föl a királyné komornáihoz külön lépcső.

Az egész lakás berendezése olyan kényelmes, hogy a király és királyné bármely pillanatban találkozhatnak. A királyné öltözőjéből bejuthatni a király fürdő-, öltöző és háló termébe, a hol a király aludni szokott „ha beteg“. Aztán jő a király dolgozó-szobája kézi könyvtárral és a hirlapokkal. E szobában két kép van: a bécsi Therézianum tanulószobája, s egy másik kép ez aláirással: „Reina de Espanna“; egy kis olajkép az iróasztalon Vilmos császárt ábrázolja. — Ezen tul van a trónterem, kineseket érő szobraival.

Ime a Palacie Real, — a királyi palota.

V. L.

Irodalom és müvészet.

A meiningeniek nehány nap óta a budapesti német szinház vendégei. Bécsből rándultak le, csaknem ugyanazon müvészekkel, mint nehány év előtt, de azzal a titkával is az összjáték és jelenetezés tökélyének, melyben utólérhetlenek. A társaság repertoireja nem valami tágkörü, de a mely darabot előad, annak részleteit minutiósus pontossággal és összhangzással domboritja ki s a szinre hozott jelenetek a festő megörökitő ecsetét érdemlik.

Arany „Toldi szerelme“ czimü classikus költeményének megjelenése alkalmából Szász Károly az irodalmi eseményt a következő csinos verssel üdvözli a „Vasárnapi Ujság“-ban:

„Toldi szerelme“ olvasása után.

1879. november 26-án.

Toldi szerelmérül hogy készül az ének,
Zöld lomb se sugá meg csacska hir fülének;
Titokban alatta mi készül: előre
Nehogy örömében szót ejtsen felőle.

Igy a régi mondást, mit róla Petőfi
Mondott vala egykor, másodszor betölti:
„Mig más a borostyánt szedi levelenként,
Neked koszoruban kell adni a repkényt.

Ifjak, a kik arra már nem emlékeznek,
Fitymálkodva kérdik: „mit akar itt ez meg'?“
De mikor meghallják, kész csodának vallják,
Mint az öreg Toldi végső viadalját.

Mi pedig, kik láttuk keltét is e napnak,
S látjuk alkonyatán, hogy tüze nem lankadt,
Örömünkben siruuk, megérve mi vének:
Toldi szerelmérül hogy megvan az ének!

Szász Károly.

NAPI HIREK

Kolozsvár, 1879. decz. 2.

— **A szinházban** tegnap hosszu pihenés után „Angot“ volt előadásra kitüzve a czimszerepben Pálmai Ilkával, ki helyett azonban gyöngélkedése miattt Halmainé vette át e szerepet. Az előadásnak, mely különben nem sok animóval folyt, Erdélyi Marietta volt a legkiválóbb alakja; gyönyörü iskolájával, szép hangjával, s elegáns játékával ma egész bravourt fejtett ki s a nagyszámu közönséget, mely öt első megjelenésekor egy szép bouquet-val fogadta, mindegyre zajos tapsokra ragadta; Ange Pitouval és Clairette-tel való duóját meg is ujráztatták. Halmainénak Cleirette nem szerepköre; játéka nem rendelkezik elég fesztelen játszisággal és szinezettséggel, éneke pedig elég pajzánsággal ez alakra. Mindazonáltal tekintve, hogy szerepét ugyszólva az utolsó pillanatban vette át Pálmaitól: ábrázolása mindenesetre elismerést érdemel. Német János (Ange Piton), Váradi M. (Larivaudiere), de főkép Szombathelyi (Pomponnet) és Kassai (Trenitz) mint mindig, kitünő alakitásokat vittek szinpadra.

— **Szinházunk** ismét két eredeti ujdonságot szerzett meg; az egyik Szigeti József Nagyralátója, a másik Győri Vilmos népszinműve: Nótás Kata, mely csak a mult héten került először szinre a Népszinházban. Mindakét darabot már meg is rendelte az igazgatóság Budapestről.

— **Beszéljünk igazat.** A „M. Polgár“ legutóbbi számában olyan kézzelfogható valótlanságot szór világgá Molnár ellen, ami homlokegyenest ellenkezik az igazsággal. Ugyanis „egy páholybérlő“ köpenyegébe burkolózva, azt fogja rá Molnárra, hogy szándékosan nem veszi föl a játékrendbe a budapesti Nemzeti és Népszinház ujdonságait. Ilyesmit csak az állithat, aki vagy soha nem olvassa a fővárosi lapokat s igy nem is tudja, hogy mik ott időnkint az ujdonságok, vagy pedig a Molnár rovására fillenteni akar. Molnár ugyanis eddigelő a nyári és téli saisonban szinre hozta a következő, a budapesti Nemzeti és Népszinháztól átvett ujdonságokat: „Sakk a királynak“ (a Nemzeti Szinháztól), a „Fertálymágnások“ (a Nemzeti Szinháztól), „A piros bugyelláris“, „Ninicha“, „Szinésznő férje“, „Kis herczeg“ (a Népszinháztól), „Pry Pál“ (a Nemzeti Szinháztól), „Ál jó emberek“ (ugyanattól), „Hálátlan kor“ (ugyanattól), a „Zsandár“ és „Boccaccio“ (a Népszinháztól); továbbá decemberben szinre kerülnek: „Rosenkranz és Güldenstern“, „A másé“, „Az eladó leány“, „Barátságból“, „Flipper és Nobbler“ (angol vigjáték) mind a Nemzeti Szinháztól. Ime tehát, mennyi ujdonság hét hónap alatt és pedig mind a Nemzeti és Népszinháztól, nem is számitva azokat, melyek Kolozsvártt kerültek először szinre. Hogyan merészeli hát a Magyar Polgár e ténynyel szemben azzal vádolni Molnárt, hogy szándékosan nem akarja fölvenni a játékrendbe a budapesti Nemzeti és Népszinház ujdonságait?!

— **Ragyogó** fehér hóréteg borította be utczáinkat s tereinket a legutóbbi napokban; a legpompásabb szánút csak ugy kinálkozik annak, aki szánkázni akar. A sétatéri tó is teljesen befagyott már s ha biztonsági szempontból nem lesz aggodalomra ok, a Korcsolyázó-Egylet holnap szerdán délben zeneszó mellett fogja megnyitni a pompás korcsolyázó pályát a nagy közönség előtt.

— **A helyt** állomásozó tisztikar a farsang folytán, mint halljuk, négy, tánczczal egybekötött zeneestélyt fog rendezni, még pedig valószinüleg kettőt a városi vigadóban.

A philloxera megejtett hivatalos vizsgálat nyomán ez idő szerint phylloxera-menteknek találtattak: ifj. Bodor Pál, Vogel A. és az Erdélyi Gazdasági Egyesületnek Kolozsvár város határában levő szőlői.

— **Világosság jöjjön el a te országod.** Nyilvános dolog, hogy a helybeli távirdánál rendes éjjeli szolgálat van berendezve, azonban vajmi nehéz dolog annak helyiségét nappal is megtalálni, hát még éjjel? Ugyanis nemcsak, hogy az utczán nincs semmi jelzése annak, miszerint annak helyisége távirda állomás, de sőt a kapu alá benyitva, ott a jámbor halandó pokoli setétséget talál s kénytelen jó remény fejében a jobbról és balról lakó magán felek ajtain benyitni s az itt nyert kellemetlen felvilágositás után tudja meg, hogy a távirda állomás tulajdonképpen az emeleten székel. A napokban történt meg egy németországi utazóval, hogy a kapu között a pokoli setétségben megbotlott hanyat vágta magát s oly roszul lett, hogy kocsival kellett magát haza vitetnie. Természetes, hogy a táviratozástól minden kedve elment, s hitelt kezdett adni azon feltevésnek, hogy csakugyan barbár országba hozta végzete. Jó lesz, ha a tks távirdaigazgató vagy gondnok ur az állam érdekét s különösen a nagy közönség kényelmét be cses figyelmére méltatja és a távirda épületre legalább egy jelző lámpát tétet fel s a kapu közét és a feljáratot utba igazitó táblákkal és a kellő világitással láttatja el, Ajánljuk tekintse meg a pesti és bécsi távirda állomásokat, melyek a nagyközönség kényelmére és utbaigazitására a legnagyobb figyelemmel vannak berendezve.

— **Haynald Lajos** kalocsai érsek bibornok bőkezüs ége ösmeretes, de érdemesnek tartjuk följegyezni, hogy a kegyeletes főpap, mint erdélyi pdspök, egyházi czélokra 200,000, iskolákra 115 ezer, szükölködők segélyezésére 115,000 frtot, adott, kalocsai érsekké kineveztetése után. Közczélokra tett adományai meghaladták a másfél millió forintot.

— **Deés városa** jövő évi költségvetési előirányzatának tárgyalása, melyben a mutatkozó 8613 forint 43 kr. deficzittel szembe 35% községi rovatal hozatik javaslatba, decz. 5-ra van kitüzve.

— **Arad város** közgyülése már letárgyalta a jövő évi költségvetését; megszavazott 291.050 ft bevételt és 401.690 frt kiadást; egyuttal elhatározta, hogy a 110.640 frt hiányt 36% pótadóval fedezi.

— **Hymen.** Szolnok-Dobokamegye egyik képviselője gróf Bethlen András Budapesten jegyet váltott a bájos Mócsonyi Livia kisasszonynyal.

— **Petőfi Sándor** életrajza. Több hazai lapban Petőfinek Balázs Sándortól állitólag regény alakban megjelenendő életrajzára vonatkozólag közlött hirt Mehner Vilmos kiadó kérelmére következőleg igazitjuk ki: A nevezett kiadó, ama eszméjének valósitása végett, hogy a magyar olvasó közönség részére a nemzet kedvencz költőjének kimeritő, s s igazsághü életrajzát vonzó ugyan, de nem regényes képzelmi alakban, irassa meg, nem Balázs Sándort, hanem Áldor Imrét nyerte meg, kinek irói neve a feladat kielégitő megoldására nézve teljes biztositékot nyujt. Továbbá ez életrajz nem füzetekben, hanem 1880. január elejétől kezdve a már nagy olvasó-közönség kezein forgó „Képes Családi Lapok“-ban közöltetik, és csak azután fog külön lenyomatban megjelenni.

— **Gregus müve** Shakespeareről. A hét, mely oly gazdag nagybecsü magyar irodalmi termékekben, Greguss Ágost jeles eszthetikusunk gyakran emlitett nagy müvét Shakespeareről is meghozta a közönségnek. A munka teljes czime: „Shakespeare pályája. A magyar tudományos akadémia által Karácsonyi-díjjal jutalmazott mű. Irta Greguss Ágost. Budapest kiadja Ráth Mór. 1880.“ A nagybecsü munka eszthetikai és irodalomtörténeti értékénél, valamint választékos, szép, magyaros styljénél fogva egyaránt élvezetes olvasmány.

— **Szentkovics Gyula** zongora tanár, ki a mult években is az általa rendezett zeneestélyeken tanitványai előhaladását oly előnyösen mutatta be, az idén is rendez a „Redoute“-ban decz. 20-án egy zártkörü tánczvigalommal egybekötött zeneestélyt, a meghivók már a legközelebbi napokban szétküldetnek. Az estély kezdete este 7 órakor az általunk is közlendő műsor bevégzése után Salamon János és fia Vilmos jó zenekara mellett kezdetét veendi a tánczestély.

— **Hermány** községben — Erdővidéken — több elfogatás történt ismét. 1877. szeptember 29-én éjjel meggyilkolták az ottani jegyzőt: Pethő Mózest, akkor még ismeretlen tettesek. — Most azonban a sok gyujtogatás vallatásaiból kitünt a gyilkosok neve is. Haton vannak a jó madarak, kik szóról szóra mindent bevallottak, s nevezetesen azt, hogy ők ebben is a községi adószedő Katabér József bérenczei valának s a gyilkosságot midőn végrehajtották, a templom előtt esküdtek össze, hogy soha egyik sem emliti; különben az áruló azon a párnán hal meg, a hol Pethő. A vallomás részleteiről majd bővebben r. l.

— **Farkasok.** A hidvégi erdőn a napokban a farkasok pecsenyére éhezvén, sikerült nekik egy kecskét megkeritni s azt ugy megharapták, mint egyik közmondássá vált ősök, hogy csak a feje maradt meg.

— **Ismét medvecsorda.** A „Kelet“ 268-ik számában a hirfüzér rovatában medvecsorda jelzéssel megjelent erdővidéki tudósitás, hogy a fülei vasgyár tulajdonosai s hivatalnokai medve vadászaton lévén egy csorda medvétől megfutottak volna, nem áll. A dolog valósággal ugy történt, hogy Guttke Ottó öt társával, a kik különben nem is vadászok, elment vadászatra s 6 mond hat medvével találkozott. Ezek közül egyet sikerült elejtenie. A többi elmenekült. Ez a valóság, miből valaki óriás élczet gyártott a gyár német ajku tulajdonosaira. Egyfelől azért, mert a hir leirását nekem tulajdonitották, másfelől az illető felkérése következtében kötelességemnek tartottam a fennebbieket kinyilatkoztatni. — Rendes levelező.

— **Egy 105 éves embert** temettek el a napokban Sepsi-Sztgyörgyön. Berbek Mihály volt a neve a hosszas életkort ért öregnek; mind végig friss és jóegészségnek örvendett s csak pár napi betegség okozta halálát. Fia, egy 60 éven felül levő zenész a helybeli zenekarnál, zeneszóval, tisztességesen temette el az öreg Berbeket.

— **A szombathelyi** nemzeti szinház épitési-alap javára rendezett sorsjáték „huzása“ miniszteri engedély folytán nem f. é. deczember hó 1-én, hanem későbben még közzé teendő terminuson fog megtartatni.

— **A szegedi** károsultak javára tett adakozásokról a hivatalos lap tegnapi száma hosszu szünet után ujra közöl kimutatást. E szerint az adakozások összege tesz 2.767,908 frt 85½ krt. Az ujabb adakozások közt van Szentes városé 8000 frt. H.-M.-Vásárhelyé 4112 frt frt, az algiri osztrák consulatus gyüjtése 2020 frank stb.

— **Patti Adél** sokat emlegetett pőre férjével, De Caux marquisval, e napokban véget érő oly módon, hogy Patti egy millió frankot fizet a marquisnak, a ki viszont teljes szadadságot engedett a művésznőnrk, hogy Párisban föllépheessen.

— **Tragédia az életből.** Schöner József, ki 9 év előtt Mayer Károly volt budapesti kereskedőnél mint könyvvezető volt alkalmazva, azon időben mintegy 6000 frt elsikkasztása után nejének hátrahagyásával megszökött. Öt évig mit sem hallatott magáról s neje, daczára annak, hogy férjére az elkövetett büntény miatt komolyan neheztell, hü maradt hozzá, s kézi munkával keresete kenyerét, bár előbb kényelmes életmódhoz volt szokva. Öt év mulva végre levelet kapott férjétől, melyben irja, hogy egy ideig mint házaló tengette életét, mignem sikerült neki Dél-Amerikába vitorlázni s Chicagóban megfeszitett szorgalom s munka után üzletet alapitott. Több levélben felszolitá nejét, hogy jöjjön hozzá Amerikába, de a válasz mindig csak az volt, hogy előbb állja ki a megérdemelt büntetést. Schöner végre azon fáradozott, hogy az időközben elhunyt Mayer örököseivel kiegyezzék, ami végre is sikerült neki. A napokban Schöner Budapestre érkezett s uyomban fölkereste az Atilla utcza 673. sz. a. lakó nejét, ki épen az ablaknál ült s dolgozott. Midőn az ajtó feltárult s a belépőben férjére ismert, hangos sikoltásban tört ki s eszméletlenül rogyott össze. A gyorsan alkalmazott segélynek sikerült öt életre hozni, de midőn magához tért, az őrültség jelenségei mutatkoztak rajta s a kórházba szállittatott.

UTOLSÓ HIREK.

Bécs, nov. 30. Zichy gróf osztrák-magyar nagykövet Konstantinápolyban valószinüleg a hét folyamában fogja Konstantinápolyt elhagyni. Helyébe minden valószinüség szerint Wimpffen gróf lesz kinevezve.

London, nov. 30. Lord Dufferin, angol nagykövet a pétervári udvarnál, a czárnak Pétervárban leendő megérkezte után visszahivási levelét nyujtandja át és mindjárt visszatér ide Londonba, honnan Kelet-Indiába utazik, mely ország részére lord Litton helyébe alkirálynak fog kineveztetni.

Szevilla, nov. 30. Egy uj árviz lepte el az itteni vidéket. A Quadalquivir folyam öt méternyi magasságra emelkedett. A katasztrófa kiterjedése még ismeretlen.

Konstantinápoly, nov. 30. A porta határozottan megczáfolja a Mukhtár pasa felől terjesztett nyugtalanitó hireket. A portához érkezett távirat szerint a pasa nov. 28 án este Perlepében volt, honnan ma Kalkandelenbe és holnap Gusinje közelébe fog érkezni.

Moszkva, nov. 30. Dolgoruki főkormányzó legmagasabb parancsolat folytán hivja fel a katonaságot, hogy demonstrácziónál fegyveres erővel támogassa a rendőrséget, mely támogatásért törvényes üldözésnek hely nem adatik. Császári ukázzal Tsernigow, Poltawa, Kursk, Orel és Worones kormányzóságok fölött az ostromállapot lett kimondva. Ezen tényekkel szemközt nagyon kétségesekké válnak az alkotmányt igérő hirek!

Bécs, nov. 30. Az itteni orosz nagykövetséggel meghitt viszonyban álló körökben egész biztonsággal megerősitik azon hirt, hogy Walujeff az orosz birodalom alkanczellárjává neveztetett ki.

Pétervár, nov. 30. A czár deczember hó 5-én Pétervár és környéke összes katonasága előtt a Marsmezőn nagy katonaszemlét fog tartani és a sereghez rendkivül fontos beszédet fog intézni. Azt hiszik, hogy az orosz császár ez alkalommal a katonaság előtt kinyilvánitandja, mikép a kormányt a trónörökössel megosztani szándékozik.

„KELET“ magán távirata.

Feladatott Budapesten decz. 2. 2 ó. — p. éjjel.
Érkezett Kolozsvárra decz. 2. 2 ó. 20 p. éjjel

A delegatióba kijelöltek: Andrahházy, Apáthy, Bánffy, Baross, Bausznern, Bohus. Boros Bálint, Dániel, Éber, Éles, Falk, Gidófalvy Albert, Harkányi, Hegedüs, Ivánka, Karácsonyi Guidó, Kármán, Kemény Kálmán, Márkus, Prileszky, Poor, Pronay József, Ráday, Rudics, Sváb Károly, Szirmay Ödön, Szögyény László, Tisza Lajos, Tisza Lászió, Wahrmann és Wodianer. — Horvátok: Horváth Péter, Kussevics, Mihalovics, Voncik. — Póttagok: Andrássy Mihály, Hofgräff, Kazy, Szász György Matuska, Rakovszky Géza, Rohonczy, Szeberényi, Teleki Domokos. — Horvát: Kotus. — Pártonkivüliek részéről: Szily. — Egyesült ellenzékiek: Apponyi, Bánhidy, Molnár Aladár, Szilágyi.

Távirati tudósitás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzeteiről decz. 1-ről.

Gabona	Faj	Ára 100 klg. tól frt	kr	ig frt	kr
Buza	bánsági	13	70	14	05
	tiszavidéki	—	—	—	—
	pestvidéki	13	95	14	30
	fehérmegyei	13	95	14	30
	bácskai	—	—	—	—
Rozs	magyar	9	75	8	90
Árpa	takarmány	7	20	7	60
	maláta	7	90	10	50
Zab	magyar	7	20	7	45
Tengeri	bánsági	7	70	7	75
	másnemü	7	65	7	70
Repcze	káposzta	—	—	—	—
	bánsági		—	—	—
Köles	magyar	7	75	8	—
Szokvány (Usance) buza	tavaszra szállitandó	14	75	15	10
"	Szept.—Oktre szállitan.	—	—	—	—
rozs	tavaszra szállitandó	—	—	—	—
teng.	Májusra—junira szállit.	8	80	8	85
repcz.	káposzta Aug. Szept. szál.	—	—	—	—
"	bánsági Jul. Aug. szállit.	—	—	—	—
Szesz (ny.)	100 liter százalékként.	34	½	35	½

HIVATALOS ÁRFOLYAMOK

a budapesti áru- és érték-tőzsdén 1879. deczember 1.

Magyar aranyjáradék	95.50
Magyar vasuti kölcsön	113.25
Magyar kel. vas. államkötv., I. kibocsátás	74.25
Magyar kel. vas. államkötv., II. kibocsátás	85.25
Magyar kel. vasuti államkötv., 1876. évi	77.25
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	107.—
Magyar szőlődézsma váltsági kötvény	88.50
Magyar földtehermentesitési kötvény	88.50
Magyar földtehermент. kötvény záradékkal	87.—
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	84.25
Temes-bánáti földtehermentesitési kötv. záradékkal	84.50
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	84.50
Horváth-szlavon földtehermentesitési kötv.	—.—
Osztrák járadék papirban	68.40
Osztrák járadék ezüstben	70.70
Osztrák járadék aranyban	80.75
1860-iki államsorsjegyek	128.50
Osztrák-magyar bankrészvény	842.—
Osztrák hitelintézet-részvény	259.50
Magyar hitelbank-részvény	279.75
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.53
20 frankos arany	9.30
Német birodalmi márka	57.65
London (3 havi váltókért)	116.50

LABICHE
uj vigjátéka.

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 57-ik szám.
Kolozsvártt, kedden, 1879. decz. 2-án.
Másodszor:
„ÉN“
3 felvonásban. Ford. Farkas Jenő.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
Békésy Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Meghivás részvevésre

a **hamburgi államtól** biztositott nagy pénzkisorolás nyeremény-esélyeiben, a melyben 1879 december 10-től, 1880 május 14-ig

8 millió 940,000 birod. markát

biztosan nyerhetni.

A 7 osztályba osztott új játékterv 94,000 sorsjegy közt **49,000 nyereményt** tartalmaz, még pedig esetleg

400,000 birod. márkát,

különösen pedig (373) (9—10)

1 nyer.	à	**250,000** m.	5 nyer.	à	**8000** m.
1 „	à	**150 000** m.	2 „	à	**6000** m.
1 „	à	**100,000** m.	54 „	à	**5000** m.
1 „	à	**60,000** m.	6 „	à	**4000** m.
1 „	à	**50,000** m.	65 „	à	**3000** m.
2 „	à	**40,000** m.	213 „	à	**2000** m.
2 „	à	**30,000** m.	12 „	à	**1500** m.
5 „	à	**25,000** m.	2 „	à	**1200** m.
2 „	à	**20,000** m.	631 „	à	**1000** m.
12 „	à	**15,000** m.	773 „	à	**500** m.
1 „	à	**12,000** m.	950 „	à	**300** m.
24 „	à	**10,000** m.	26,450 „ sat.	à	**138** m. sat.

Az első nyereményhúzás hivatalosan és visszavonhatlanúl

1879 december 10 és 11-re

van határozva, és erre

az egész eredeti sorsjegy ára csak 6 márka, v. $3\frac{1}{2}$ frt.
a fél eredeti sorsjegy ára csak . 3 márka, v. $1\frac{3}{4}$ frt.
a negyed eredeti sorsjegy ára csak $1\frac{1}{2}$ márka, v. 90 kr.

s ezen az **államtól biztositott eredeti sorsjegyek** (nem tiltott igérvények) **az ár beküldése, vagy utánvétele mellett** általam a legtávolabb vidékekre bérmentesen küldetnek meg. Kisebb összegek levélbélyegben is beküldhetők.

A Steindecker-ház rövid idő alatt **125,000, 80,000, 30,000, 20,000** és több **10,000** markás satb. nagy nyereményt fizetett ki részvényeseinek, s ez által számos család jóléthez hozzájárult.

A betétek a nagy esélyek arányához képest igen csekélyek, s a szerencsekisérlet csak ajánlható.

A megrendelésnél minden résztvevő megkapja a hivatalos tervet, húzás után pedig a hivatalos nyeremény-lajstromot.

A nyeremények kifizetése, vagy elküldése tervszerüleg a szerencsés nyerők kivánsága szerint történik

Megrendelések postafordultával bizalmasan kéretnek a következő **hirneves czéghez.**

Steindecker József, Dammthorstrasse, bank- és váltóüzlete Hamburgban.

U. I. A **Steindecker-ház** — mindenütt szolidnak és szilárdnak ismerve — nem szorul különös reclamokra; ezek tehát elmaradnak; a mire a t. közönséget figyelmeztetjük.

Poudre de Serail.

Blaha Luiza művésznő kedvencz arczpora.

Ezen arczpor vegytunilag tökéletesitve minden ártalmas szerektől mentes és oly kitünő tulajdonságokat központosit, hogy minden eddig a kü- és belföldön készitett porokat sokszorosan felülmulja; nagymérvü federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvja, az arczunk és a testszinnek ifju és természetes szinezetet kölcsönöz, ugy hogy a legélesebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitünő hatásaiért **Blaha Luiza** asszonyság következő sorokkal **tüntette ki.**

Tisztelt Müller J. L., czelőtt Vadász Ferencz özv. utóda, illatszerész urnak Budapesten.

A Poudre de Serail, melyet ön feltalált, valóban kitünő és nemében páratlan, mert nemcsak az arczon láthatatlan és tartós, de egyszersmind rendes használatnál ártalmatlanságа által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpornál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságáért jövőben mint kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni és meg vagyok győződve, hogy felülmulhatatlan jóságáért általános elismerésnek fog örvendeni. Tisztelettel

Blaha Luiza.

Minden doboz **Poudre de Serail** a mellékelt bejegyzett védjegyével van ellátva. 60 kr. és 1 frt. dobozokban, valódi minőségben csupán a feltalálónál **MÜLLER J. L., czelőtt** Vadász Ferencz **özv. utóda** illatszerész a „Virágkirálynőhöz" **Budapest korona herczeguteza 2. szám kapható.** (430) (1—6)

Két szép hámos ló

(429) (kancza) 6 évesek, (1—3)

1 kocsi, 1 szekér és 2 hám eladó.

Értekezhetni külmonostorutcza 24. sz. alatt a házfelügyelőnél.

Ditmár R.

cs. kir orsz. szabadalmazott

lámpa-gyára Bécsben.

Az **uj árjegyzékek ismételárusitók** számára **1879-re** megjelentek.

Asztali- és függö-lámpák

bármely kiállitásban a legjutányosabb gyári árak mellett.

(391) **Napégők,** (8—10)

felülmulnak minden ismert égőt világitó erőben.

Világitó-lapos égők,

üvegtányérral és ernyővel való használatra hengerüveg nélkül.

Gyárak Bécsben és Varsóban.

Raktárak: Bécsben, Prágában, Lembergben, Milanóban, Münchenben, Berlinben.

Ditmar R. raktára **Budapesten**, Józseftér.

(374) (4—12)

Eddig felülmúlhatlan.

MAAGER W.

cs. királyi szabadalmazott valódi tisztitott

halmájzsirja

MAAGER VILMOSTÓL Bécsben,

melyet az első orvosi tekintélyek megvizsgáltak s **könnyü emészthetése miatt** gyermekeknek is különösen ajánlanak és rendelnek mint legtisztább, legjobb, *) legtermészetesebb és elismert leghathatósabb szert **mell- és tüdőbajok, görvély, sömör, daganatok, bőrkiütések, mirigybetegségek, gyengülés** stb. ellen — **üvegenként 1 frt**, gyári raktáramban: **Bécs, Heumarkt 3 sz. a.**, **) valamint az osztrák-magyar birodalom legtöbb gyógyszertárában és jóhirü anyagkereskedésében is valódi minőségben kapható.

Kolozsvárt: Biró János, dr. Hintz György, Széky Miklós, Walentini A. és Wolff J. gyógyszertáraikban, — Csiky Imre, Dietrich Sámuel és Gergely Ferencz kereskedéseikben. **Abrudbányán:** Vladu N., gyógysz., Scheder Albert kereskedő. **Gy.-Fehérvárt:** Mihelyes S., gyógysz. **Hátszegen:** Mátéffy B., gyógysz., **Kézdi-Vásárhelytt:** Benkő J., keresk., **Maros-Vásárhelytt:** Jeney K., gyógysz., Bucher M. és Fogarasi J. D., keresk. **Nagy-Bányán:** Hanzulovics L., gyógysz., **Nagy-Enyeden:** Obert J., gyógysz. **Szászrégenben:** Czoppelt H., gyógysz., **Székely-Udvarhelytt:** Solymosy J., gyógysz., **Sepsi-Szent-Györgyön:** Fehdenfeld J., gyógysz.

*) Ujabb időben több czég tölt közönséges tisztitatlan halmájzsirt háromszögü üvegekbe, s azt MAAGER valódi tisztitott dorsgajdóczmájzsirja gyanánt ügyeskszik a közönségnek eladni. E rászedést kikerülendő, csak oly üveget kell MAAGER valódi tisztitott dorsgajdóczmájzsirjával töltöttnek elismerni, melyen az üvegen, ragjegyen, lezáró-kupakon és használati utasitáson a MAAGER név áll.

) Ugyanott van a „schaffhauseni nemzetközi sebkötőanyag-gyár" Hartenstein és társa chemnitzi (hüvelyes vetemények készitmények) gyára és new-yerki Hall & Ruckel **Sozodont-gyárának is főraktára az osztrák-magyar birodalom részére.

Eladó ház

Kolozsvárt hidutczában, a **27. számu** ujonan épült emeletes **sarok-ház.**

Értekezhetni kétvizközt hosszuutcza 7 dik szám alatt a tulajdonnossal. (421) (3—6)

(422) (3—8)

A fekete erdői üveggyár főraktára Kolozsvárt.

Ezennel van szerencsém a nagyérdemü közönség becses tudomására hozni, hogy raktáromban mindennemü legfinomabb **üveg- és porczellán garniturák,** ugy mint egyes izléses darabok, jelesen:

Virágtartók, czukorszelenczék, dohánykészletek

és egyéb ajándéknak legalkalmasabb czikkek a legjutányosabb árakban találhatók.

Továbbá bátorkodom a n. érd. közönség becses figyelmét a nállam létező

Első kolozsvári üveg műmetsző műhelyemre

felhivni, hol mindennemü üvegmetszéseket, mint:

egyes betüket, virágbetüket, monográmmokat, czimereket

a legjutányosabb árban kivánság szerint egy pár óra alatt készitek.

Vidéki megrendelések legpontosabban kiszolgáltatnak

HUNWALD LIPÓT,

a fekete erdői üveggyár erdélyi főraktára Kolozsvártt, belmagyarutcza 4 sz.

Göngyölésért semmi sem számittatik.

(43) (12—*)

Rumburgi szöveteket,

(kezességgel, hogy valódi len-vásznak)

legszebb nyári fehéritéssel,

mollinos-okat és **domestic**-okat, durvák és fehéritettek, **fehérczérnavászont, vízlepedőt, callicot, fehér cottonokat, creast, czérnavászont, csinvatot, lepedővászont** varrás nélkül, **Oxfording-elméket** és

CHIFFONOKAT

ajánl legjutányosabb gyári árban

TEUTSCH B. J. Segesvárt.

Külmegrendelések az ár utánvéte mellett gyorsan teljesittetnek.— **Tömegesebb megrendelések bérmentes vaspályaszállitás kedvezményét élvezik.**

Minden szélességben és minőségben raktáron.

(427) Csaknem (2—12)

! ajándék !

A megbukott „egyesült britanniaezüst-gyár" tömeggondnokságától átvett óriási raktár elvállalt fizetési kötelezettségek és a helyiségek kiüritése miatt

75 százalékkal fog a becsáron alúl elárusittatni, tehát **csaknem oda ajándékoztatni.**

Csak 7 frt 25 kr., a munkabér értékének alig feléért, a következő tömör **britannia-ezüst-servicet** lehet a **legfinomabb és legjobb britannia-ezüstből** kapni,

(melynek ára eddig 29 frt. volt),

s a tárgyak fehéren maradásáért **25 évig vállaltatik kezesség.**

6 darab britannia-ezüst asztali kés angol aczél pengével,
6 darab val. ang. britannia-ezüst villa, legfin. legnehezebb fajta,
6 darab tömör britannia-ezüst evőkanál,
6 darab legfin. britannia-ezüst kávéskanál,
1 darab tömör britannia-ezüst tejmerő,
1 darab nehéz britannia-ezüst levesmerő, legjobb minőségü,
2 darab hatásos britannia-ezüst salon-asztali gyertyatartó,
6 darab legfin. britannia-ezüst tojástartó,
6 darab finom. zamánczozott tálcza (tablette),
1 darab szép britannia-ezüst bors- vagy czukorporzó,
1 darab finom britannia-ezüst theaszürő.

42 darab.

Megrendeléseket postai utánvét, vagy a pénz előleges beküldése mellett, mig a készlet tart, teljesit az **Egyesült britannia-ezüst-gyár-raktára Bécs, Untere Donaustrasse 43.**

Nem megtelelő czikkek 8 nap alatt visszavétetnek.

Petroleum Amerikai.
Petroleum belföldi.
Ligroine.
Lámpaolaj tisztitott.
Milli és **Stearingyertyák**
legolcsóbban kapható:

Gergely Ferencznél,

Kolozsvártt, főtér **20** sz.

(385) (10—10)

Megjelent és Kolozsvárt

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvkiadó s könyv- és zeneműárusnál kapható:

Toldi szerelme.

Elbeszélés

tizenkét énekben.

Irta **ARANY JÁNOS.** Ára 2 frt 50 kr.

A római királyság eltörlése és a köztársaság megalapitása.
Irta dr. SCHILLING LAJOS, egy magántanár.
Ára 40 kr.

A magyar történet kutfői az Árpádok korában.
Irta dr. MARCZALY HENRIK Ára 1 frt 20 kr.

DURUY VICTOR Világtörténeleme.
Átdolgozta és Magyarország történetével bővitette dr. BALLAGI ALADÁR.
Ára 3 frt.

Bevezetés a mennyileges vegyelemzés módszerébe.
Felsőbb tanintézetek számára, valamint magánhasználatára.
I.ta dr. RING Ármin. Ára 60 kr.

A Gymnasiumi és Reáliskolai uj Tantervek.
Ára 20 kr.

LES FEMMES SAVANTES de MOLIÉRE.
Magyarázta GREGUSS ÁGOST. Ára 80 kr.

MOLIÉRE TUDOS NŐI.
Forditotta ARANY LÁSZLÓ. Magyarázta GREGUSS ÁGOST.
Ára 80 kr.

A Faiskolakezelés és Gyümölcsfatenyésztés kézikönyve.
A magyar kisbirtokosok számára.
Irta dr. NYÁRY FERENCZ. Ára 60 kr.

BÜTTNER LINA.
Egy rút kis leány története.
Ára 1 frt 20 kr.

Bélyeg és Illeték—Szabályok,
a legujabb időig terjedő törvények és kormányrendeletek szerint.
Átdolgozta dr. MARISKA VILMÓS királyi jogakademiai tanár.
Második javitott kiadás. Ára 1 frt.

Külügyek és Belügyek.
Egy Conservativtől. Ára 30 kr.

Franczia — Magyar és Magyar — Franczia
Szótár.
Szójegyzék és nyelvtani megjegyzések a franczia akadémia, Bescherelle és a legjelesebb franczia szótárirók után.
Szerkesztette POKORNY JENŐ ÁRMIN. 3. 4 füzet, füzetenkint 30 kr.

Az Államszámviteltan Kézikönyve.
Különös tekintettel a hazai és közösügyi számviteli rendszerekre.
Második bővitett kiadás.
Irta KASTÓWSZKY JÁNOS. Ára 3 frt.

Sigmund Keszler's LEXIKON
Sämmtlicher gerichtlich protocollirten Firmen der zur h. Stephanskrone gehörigen Länder. Ára 5 frt.

Oklevelészeti Naptár.
(Calendarium Diplomaticum.)
A középkori, főleg hazai okleveleken előforduló keltek meghatározására dolgozta és összeállitotta TÓRMA JÓZSEF.
A szerző halála után kiadta TORMA KÁROLY. Ára 2 frt.

Olcsó könyvtár:

Szerkeszti GYULAI PÁL.

89 sz. A jövő Nemzedéke.
Regény. Irta Lord Lytton Bulwer Edvard.
Angolból forditotta FAY J. BÉLA. Ára 40 kr.

90 sz. A Normandiai Penelope.
Regény. Irta KARR ALFONZ. Francziából forditotta FAY J. BÉLA.
Ára 50 kr.

91 sz. Eszmék Magyarország története Philosophiájához.
Irta PULSZKY FERENCZ. Ára 30 kr.

92 sz. A Pápaság.
Irta MACAULAY T. B. Ára 20 kr.

Hébers-Magyar teljes Szótár.
Irta POLLAK KAIM fővárosi tanitó. 1-ső füzet. Ára 40 kr.

Történelmi könyvtár:

63. füzet. Erzsébet, angol királynő és kora.
Irta dr. LÁZÁR GYULA. Ára 40 kr.

64. füzet. Az Ozman birodalom fénykora és hanyatlása.
Irta dr. LÁZÁR GYULA. Ára 40 kr.

65. füzet. Khina és Japán. Történelmi és müvelődési rajz.
Irta LÁZÁR GYULA. Ára 40 kr.

66. füzet. A népvándorlás Története.
Irta dr. LÁZÁR GYULA. Ára 40 kr.

67. füzet. II-dik LAJOS és KORA.
Irta ÁLDOR IMRE. Ára 40 kr.

68. füzet. BÉLA s a TATÁRJÁRÁS.
Irta ÁLDOR IMRE. Ára 40 kr.

Nőtan

vagy

az asszonyi hivatás tudománya.

Intézetek, képezdék, felső nép- és polgár-iskolák meg magánhasználat számára.

Irta: **de Gerando Antonina.**

Ára 30 kr. postán küldve 32 kr.

Jelen kis müvecske szerző által azért lett irva, hogy képzetet nyujtson az ifju leánynak az életről, annak rendeltetéséről, kellékeiről, s azon számos kötelezettségről, mely e földön reá vár. S mint irodalmunkban e szakban páratlan müvecskét bátran ajánlhatjuk a t. szülők figyelmébe.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. főtanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.